

817, з яких найбільше (574, або 70,2%) технологій передано за групою 2 «Розроблення та впровадження технологій виробництва високоякісної рослинницької продукції», найменше (2, або 0,2%) – за групою 3 «Розроблення та впровадження технологій виробництва діагностикумів захворювань рослин».

#### Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 №806-р «Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектора економіки на період до 2020 року». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/806-2013-p>.

2. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3715-17>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 №294 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 роки». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/294-2012-p>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2012 №397 «Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2012–2016 роки». Законодавство України. – [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2012-p>.

УДК 334.334.7

І.В. КОСМІДАЙЛО,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та СГД ПВНЗ «Європейського університету»

## Інноваційний процес та інноваційна діяльність на машинобудівних підприємствах

*У статті досліджено особливості ведення інноваційної діяльності та інноваційного процесу на машинобудівних підприємствах. Здійснено визначення понять «інноваційна діяльність» та «інноваційний процес» та удосконалено загальні концептуальні положення.*

**Ключові слова:** інноваційна діяльність, інноваційний процес, машинобудівні підприємства.

*В статье исследованы особенности ведения инновационной деятельности и инновационного процесса на машиностроительных предприятиях. Осуществлено определение понятий «инновационная деятельность» и «инновационный процесс» и усовершенствованы общие концептуальные положения.*

**Ключевые слова:** инновационная деятельность, инновационный процесс, машиностроительные предприятия.

*This paper investigates the features of innovation and the innovation process in machine-building enterprises. Done definition of «innovative activity» and «innovation process» and improved overall conceptual program.*

**Keywords:** innovation, innovative process engineering plants.

**Постановка проблеми.** Основою сучасного стратегічного курсу України є утвердження її у світовому співтоваристві як високотехнологічної держави, що можливо лише при забезпеченні сталого зростання економіки за рахунок запровадження інноваційної моделі та здійснення структурної перебудови (зокрема, в напрямку підвищення питомої ваги таких високотехнологічних галузей, як машинобудування). Це

зумовлює необхідність підвищення рівня управління, насамперед стосовно суб'єктів господарювання державного сектору, котрий повинен мати на меті ініціювання науково-технічної діяльності та активізацію інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки в цілому на основі визначення та обґрунтування його пріоритетів.

**Аналіз досліджень та публікацій з проблеми.** Серед досліджень вітчизняних та іноземних вчених проблеми розвитку та функціонування машинобудівних підприємств висвітлені в роботах: О.В. Ареф'євої [1], Е. Балацького [2], Ю.А. Богача [3], Л.М. Ганущак [4], О.Ю. Рудченка [11] та інших.

**Метою статті** є актуальність досліджень у області інноваційної діяльності визначається тим, що в даний час інновації визнаються ключовим чинником економічного зростання.

**Виклад основного матеріалу.** Під інноваційним процесом [5, с. 119] розуміють інноваційну діяльність будь-якого підприємства. Він полягає у розробці й реалізації результатів науково-технічних досліджень у вигляді нового продукту або нового технологічного процесу. Зазвичай, пояснюють інноваційний процес [5, с. 26] як взаємозв'язуючий та послідовний комплекс робіт, який полягає у переході інновації від ідеї до продукту, технології, послуги, що поширюються та використовуються у господарській діяльності. Важливим аспектом інноваційного процесу є те, що він не переривається, навіть, після впровадження, адже нововведення (інновація) щораз удосконалюється, стає більш ефективною, набуває нових споживчих властивостей і характеристик. Саме це створює для нього нові сфери застосування, нові ринки, нових споживачів. У [8, с. 54] інноваційний про-

цес можна розглядати як комплекс послідовних дій, в результаті яких новація розвивається від ідеї до конкретного продукту і поширюється під час практичного використання. Перебіг інноваційного процесу, як і будь-якого іншого, визначається складною взаємодією багатьох чинників. На розвиток інноваційного процесу впливають:

- стан зовнішнього середовища, у якому він проходить (тип ринку, характер конкурентної боротьби, практика державного регулювання, рівень освіти, організаційні форми взаємодії науки і виробництва тощо);
- стан внутрішнього середовища окремих організаційних і господарських систем (фінансові та матеріально-технічні ресурси, застосування технологій, зв'язки з зовнішнім середовищем та ін.);
- специфіка самого інноваційного процесу як об'єкта управління.

Починається інноваційний процес із ініціативи, тобто діяльності, яка визначає цілі та мету впровадження інновацій, обґрунтуванні які завдання і яким чином можна буде вирішити інноваційним товаром, процесом тощо. При цьому саме техніко-економічне обґрунтування займає важливе місце у цьому процесі. Якщо аналізувати машинобудівну галузь, то цей аспект є одним з найважливіших, адже будь-яке нововведення вимагає значних капітальних вкладень, великих витрат матеріальних і сировинних ресурсів. Варто зважати на те, що продукція машинобудівної галузі, зокрема автобуси різних класів і типів, є специфічним товаром, тому в більшості випадків наголос на збуті і популяри-

зації продукції у споживачів не матиме такого ефекту, як якісно проведене технічне та економічне оцінювання тих чи інших інновацій у конструкції, дизайні чи інших параметрах транспортних засобів.

Щодо структури інноваційного процесу, то у [1, с. 120] інноваційний процес складається з елементів, які об'єднані в ланцюг (рис. 1).

Наступним етапом після того як відбулося обґрунтування нового виробу, конструкції, процесу, є маркетингові дослідження. Під час їх здійснення оцінюється попит на новий продукт, визначається приблизний обсяг його випуску, досліджуються запити споживачів щодо властивостей та характеристик нового товару, що виходить на ринок. Під час маркетингового дослідження обов'язковим є дослідження внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. Важким елементом є здійснення SWOT-аналізу, який дозволяє вивчити та прийняти до уваги сильні і слабкі сторони підприємства, можливості і загрози. Крім цього, до етапу входить процес пошуку інвестора, а в разі знайдення декількох джерел фінансування обирається оптимальний варіант.

Маркетингове дослідження у машинобудівній сфері вимагає великої кількості спостережень, вивчення, аналізування, не лише запитів споживачів кінцевих (для автобусного транспорту – пасажирів), а й споживачів-посередників (автотранспортні підприємства, що надають послуги пасажирських перевезень на міських і міжміських маршрутах).

Після закінчення попереднього етапу настає інший, який полягає у виробництві інноваційного товару. Цей про-

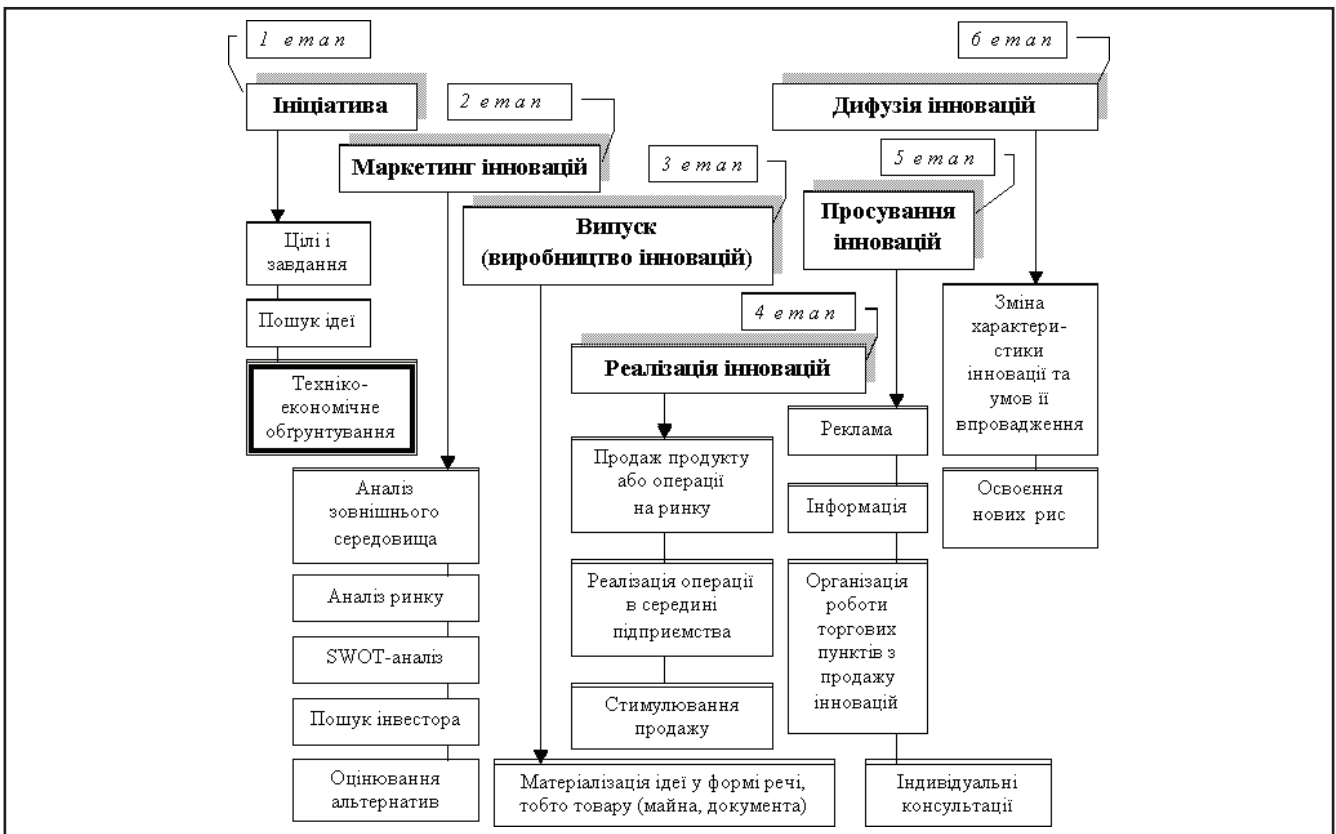


Рисунок 1. Структура інноваційного процесу

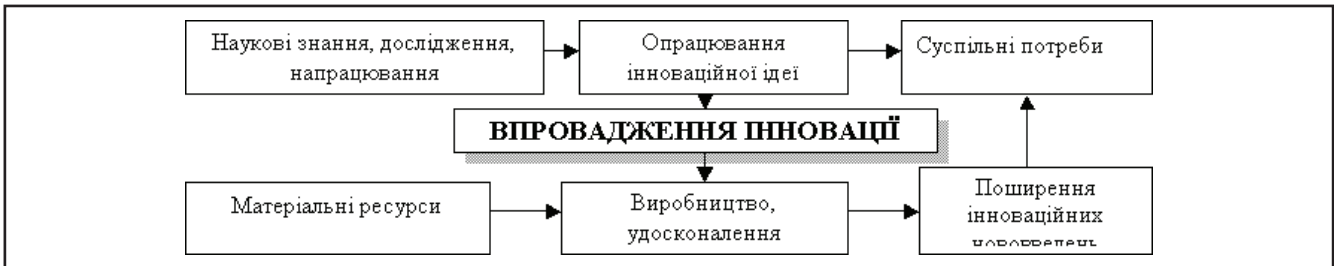


Рисунок 2. Загальна схема інноваційного процесу

цес експериментального виробництва, як зазначається у [5, с. 28–31], містить систематичні роботи, що засновані на знаннях, які отримані в результаті наукових досліджень і практичного досвіду. До таких робіт відносяться:

- розробка відповідної конструкції інженерного об'єкта або технічної системи (конструкторські роботи);
- розробка ідеї і комбінацій нового об'єкта, у тому числі технічного – на рівні креслень, проектів (проектні роботи);
- розробка технологічних процесів (технологічні роботи).

По завершенню цієї стадії відбувається продаж інновацій. Це здійснюється шляхом продажу та просування на ринок незначної партії випущеного інноваційного товару з одночасним дослідженням ефективності. Під просуванням на ринку мається на увазі комплекс дій, який включає в себе рекламу, організацію процесу торгівлі тощо

У результаті на основі статистичного аналізу відбувається вивчення економічної ефективності, при цьому враховуються результати реалізації та витрати на просування.

Завершується інноваційний процес дифузійною інновацій. Дифузія означає поширення освоєної інновації в нових регіонах і на нових ринках.

Інший підхід до пояснення схеми інноваційного процесу наведено у [8, с. 43], де зазначається, що кожен інноваційний процес спрямований на досягнення чіткої кінцевої мети включаючи забезпечення позитивного впливу та зміни технічних чи соціальних параметрів. Технічний і соціальний аспект розглядаються у інноваційному процесі машинобудівних підприємств як взаємодоповнюючі показники, адже удосконалення тих чи інших технічних характеристик завжди потребує перегляду та покращання впливу змін на пасажирів. Інноваційний процес можна вважати засобом задоволення суспільних потреб на основі впровадження досягнень науки і технології. Таким чином, важливим є виокремлення у інноваційному процесі саме цих двох аспектів. На рис. 2. представлена загальна схема інноваційного процесу, яка дозволяє виділити вищезазначені аспекти.

Важливий аспект у дослідженні інноваційного процесу зазначений у [7, с. 16, 17]. Він полягає в тому, що пропонується розрізнати три логічні форми інноваційних процесів підприємства: прості внутрішні, прості міжорганізаційні та розширені міжорганізаційні.

Простий внутрішній процес передбачає створення та використання інновацій всередині одного і того ж підприємства. Інновація в цьому випадку не набуває безпосередньо

товарної форми. При простому міжорганізаційному інноваційному процесі нововведення виступає як предмет купівлі–продажу. Тут відбувається розподіл функції виробництва та функції споживання нововведення.

Розширений міжорганізаційний інноваційний процес проявляється в порушенні монополії першого винахідника нововведення та в утворенні нових його виробництв, що сприяє конкуренції та вдосконаленню якості винайденого товару, технології чи послуги.

Простий інноваційний процес переходить в товарний через дві фази:

- перша – творення нововведення;
- друга – його розповсюдження.

Перша фаза – це послідовні етапи наукових досліджень, дослідно–конструкторських робіт, організації дослідного виробництва і збуту інноваційного продукту.

До першої фази відносять також розповсюдження інформації про новий продукт через інформаційно–комунікаційні канали.

На другому етапі проходить розповсюдження інновації в нових умовах та в нових місцях використання. В результаті другого етапу зростає кількість як виробників інноваційного продукту, так і його споживачів. Для швидкого розповсюдження інновації необхідна розвинена інфраструктура.

Щодо структури інноваційного процесу, то вона є складною і залежить від специфіки кожного окремого підприємства; при цьому у машинобудівній сфері є свої особливості. Оскільки інноваційний процес є складовою інноваційної діяльності підприємства загалом, від його організації залежатиме здійснення всього комплексу інноваційних досліджень.

При дослідженнях інноваційної діяльності у [9, с. 37] знаходимо визначення цього поняття, згідно з яким інноваційна діяльність – це вид діяльності, що пов'язаний з трансформацією ідей у новий або докорінно удосконалений продукт, впроваджений на ринку, технологічний процес, використаний у практичній діяльності або новий підхід до соціальних послуг. Інноваційна діяльність передбачає цілий ряд наукових, технологічних, технічних, конструкторських, організаційних, фінансових, комерційних заходів, які при їх комплексному здійсненні приводять до появи інновацій.

### Висновки

Таким чином, проведення комплексної інноваційної діяльності є вагомим фактором успішної підприємницької ініціативи, в тому числі і на машинобудівних підприємствах. У по–

дальших дослідженнях буде більш детально проаналізовано окремі аспекти економічної ефективності техніко-технологічної складової визначених процесів, адже саме інноваційне удосконалення конструкції сучасних колісних транспортних засобів дозволяє вітчизняним машинобудівним підприємствам отримати своє місце на ринку.

#### Список використаних джерел

1. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку підприємств: Монографія. – К.: ГРОТ, 2004. – 200 с.
2. Балацкий Е.В. Воспроизводственные аспекты динамики государственного сектора / Е.В. Балацкий, В. Конышев // Экономист. – 2003. – №9. – С. 13–20.
3. Богач Ю.А. Регулювання державного сектору економіки на національному та регіональному рівнях / Ю.А. Богач. – Автореф. к.е.н. – 08.00.03. – ТНЕУ, Тернопіль, 2011. – 21 с.
4. Ганущак Л.М. Шляхи використання зарубіжного досвіду управління інноваційним потенціалом підприємств в Україні / Л.М. Ганущак. Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №4. – С. 135–142.
5. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І.А. Павленко, Н.П. Гончарова, Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 150 с.
6. Кирина Л.В., Кузнецова С.А. Стратегия инновационной деятельности предприятия // Формирование механизма управления предприятием в условиях рынка / Под. ред. В.В. Титова. – Новосибирск. 1995.
7. Меркулов М.М. Научно-технологический розвиток: управління інноваціями: монографія / М.М. Меркулов; Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова. – Одеса: Фенікс, 2008. – 344 с.
8. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 295 с.
9. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2005. – 582 с.
10. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій / Відп. ред. Ю.В. Кіндзерський. – К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. – 408 с.
11. Рудченко О.Ю. Вдосконалення управління об'єктами державної власності в Україні / О.Ю. Рудченко, О.С. Ємельянов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – №3. – С. 150–152.
12. Статистичний щорічник України за 2009 рік / За ред. О.Г. Осаулєнка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». – 2010. – 566 с.

С.В. КУЛЬПІНСЬКИЙ,

к.е.н., провідний науковий співробітник відділу фінансово-бюджетної політики, НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

## Удосконалення трансмісійного механізму монетарного стимулювання інноваційного розвитку економіки

У статті аналізується ефективність трансмісійного механізму в монетарній політиці та канали спрямування коштів у реальний сектор економіки. Пропонуються шляхи його удосконалення та посилення впливу на окремі сектори і відповідно на регулювання концентрації фінансових ресурсів у цих секторах через державні банки.

**Ключові слова:** макропруденційне регулювання, монетарне стимулювання, інвестиції, банки розвитку.

В статье анализируется эффективность трансмиссионного механизма в монетарной политике и каналы направления средств в реальный сектор экономики. Предлагаются пути его совершенствования и усиления воздействия на отдельные сектора и соответственно на регулирование концентрации финансовых ресурсов в этих секторах через государственные банки.

**Ключевые слова:** макропруденционное регулирование, монетарное стимулирование, инвестиции, банки развития.

The efficiency of monetary policy transmission mechanism and its channels of money flows to the real economy

is analyzed. Ways of improving and enhancing its control over certain sectors of economy and accordingly over the concentration of financial resources in these sectors through state-owned banks.

**Keywords:** macroprudential regulation, monetary stimulus, investment, banks of development.

Уповільнення темпів приросту інвестицій в основний капітал у 2011–2013 роках і відповідно низький рівень інновацій на промислових підприємствах вимагають створення механізмів спрямування кредитів на потреби інноваційного розвитку економіки і обмеження каналів спрямування нових емітованих коштів в малопродуктивні операції. Це вимагає дослідження шляхів перетоку кредитних ресурсів і виявлення тих елементів трансмісійного механізму, які потребують обмеження руху грошей в спекулятивні операції та розробки стимулюючих заходів щодо спрямування коштів у інноваційний розвиток пріоритетних секторів економіки.

**Постановка проблеми.** Високі відсоткові ставки, дефіцит довгострокової ліквідності, відсутність довгострокового